

Vredništvo:

na Travniku št. 277. l. oddate (ono
sklepi tudi za razpoložanje leta).

Priloge se za plačilo vankor
se opazila tudi v slovenskem
jeziku.

Plača se za vsako natisno vrsto
8 kr., če se ostanilo samo
enkrat natisna, če dvakrat, 8
kr., če trikrat, 10 kr. a. v. ---
Povrh tega še vsak krat 30
kr. za štampelj.

DOMOVINA.

L I S T

Izhaja vsak petek.

Naročnina s poštnino vrednata
za celo leto 2 gold., za pol leta
1 gold.

Naročilna pisma in reklamacije
naj se pošiljajo vredništva.

Posumni listi se prodajajo v
Gorici pri bukvarji g. Šoberji
na Travniku po 4 solde.

posebno za primorsko-deželno, pa tudi sploh slovenske zadeve.

IMENA IN PRIIMKI.

(Op. A. Marušič. — Dalje: gl. II. 53, 55, 57, 58, 40, 43, 44, 47 in 48.)

Staronemška imena.

Korožju spadajo vse ojstrine, in vse kar zbada; vse
to misli obsega beseda *Eg, Egin, Egil*, od tod *Ecke*,
in imé *Eckhard* (Ostromir). Od *roba* škita pride *Ber-*
trand. Med vojaškimi lastnostmi se naj bolj moč odli-
kuje. *Aljan - Ellen* in *Magen* pomenijo moč. Od tod
Ellinhard (Alkihiados), *Meginhar* (Monestratos), *Meginhart*
(Meinhard). Od besede *magan* izhaja *macht*, za to:
Machtbilde. Predrznost v vojski tiči v besedi *Balt*, tedaj
v imenih *Baldwin*, *Theobald*, ž. *Baltrud*. Sedanja beseda
kühn tiči v *Kuno* in *Kunrat* (Thrasylulos). Pomen
moči in predrznosti imajo tudi s „*hart*“ sost. imena *Hart-*
mut, *Hartwig*, *Gebhard*, *Eberhard*, *Burkhard*. *Warin*—
Werin, sedaj *wehren*, zapazimo v imenih *Werner*, *We-*
rinhart, *Wernefrid*. Naj več se najde s *Reich* sostavlje-
nih besedi: *Richard*, *Friedrich*, *Heinrich*; *Reich* (rich)
pomeni oblast, gospodarstvo. — Skupščini za boj pri-
pravnih moč se pravi *Heer* (*hari, heri*); od tod *Herman*,
Günther, *Reinher*, *Sigher* (Nikostratos). Skor enakega
pomena s *her* je *volk* (tolk), zato *Volkmar*. Prava sta-
ronemška beseda za *Volk* pa je *Deut* (goth. thiuda)
sicer tudi *theod*, *thiod*, od tod *Theodorib*, *Dietrich* (De-
mokrates), *Dietwin* (Demophilos), *Thietmar* (Demokles.)
Lint, *Luit*, *Leut*—ljud od tod *Luitpold* (Leopold)—*Volk-*
kühn. — *Schalk* je hlapec, od tod *Gottschalk*, *Udel-*
schalk (sedanji priimek *Odeschalchi*). *Thegan*, *Degan*
se vjemata s pomenom *oproda* in tiči v imenih *Degen-*
hart, *-feld*; še zdaj pravijo Nemci predrznemu vojščaku
Haudegen. *Fara* je pléme, žlahta; od tod *faro*, *Baron*, in
ime *Faramund*. Velikokrat naletimo na besedo *Adal*,
ki pomeni tudi pleme: *Adalbert*,—*Albrecht*—ž. *Adel-*
gunde, *Adelhaid*. V tesni zvezi z *Adal* stoji *Uodal*
(odhel) posestvo plemenitnikov: ot-posestvo; za to *al*—
od, pravo posestvo, in ne *fē*—*od* = *feud*) Od tod *Udel-*
schalk (grajšinski hlapec), *Otto*, *Otgar*—*Ottokar*. itd.

Pomen *zagrada*, hiše, dvorišča, mesta, dežele ti-
či v besedi *Garto*, sorodni s slovensko *grad*. V mestnih
imenih se nahaja v *Stuttgart*, *Belgrad*. Od tod ž. oseb-
no imé *Hildegart*. — *Berga*, *berg*, *burg*; te besede ima-
jo pomen skrivanja in varstva v sebi; imena od tod:
Burkhard, *Walburga*, *Nothburga*. — *Mund* pomeni var-
stvo nad maloletnimi otroci in vdovami; od tod: *Vor-*
mund, in imena *Sigmund*, *Raimund*. *Friede*, mir, vidi-
mo v imenih *Friedrich*, *Gottfried*. — *Wart* pomeni stre-
či, varovati (Krankenwärter) od tod *Warto*, *Edward*, *Sig-*
wart; pomen djanja in varstva je v besedi *Walten*; od tod
Oswald, *Waldemar*. To ime je čudna priča sorodnosti
nemškega in slovenskega jezika. Teško bi se dalo doka-
zati, ali je nemški *Waldemar* ali slovenski *Vladimir*
starejši. — Veliko nemških imen je sostavljenih z *Rat*

(svét): *Rather* (Peinistratos); *Rugin* ima enak pomen.
Sama po sebi se razumejo imena z *Wille* in *Dank*
sost.; n. pr. *Wilhelm*, *Dankwart*, *Tankred*. — *Mut* v
Hartmut ima pom. pogumnosti. *Win*-priatelj, ljubljencec,
— *Winfred*, *Ortwin*. — *Berta*-Perchta, to kar svetla, krasna,
od *brehen* (stvn. perhan) svetiti (za to: „Das Feuer
bricht aus“). Imen z *bert*, part sost. je veliko: *Barthold*
(Phanókrates), *Albert* (Aristóphanos), *Robert* (Kleópha-
nos). Tudi v besedi „*breunen*“, *Brand* tiči pomen svet-
lega, plamtóčoga, p. *Hildebrand*. Slavo pomenijo be-
sede *klut*, *laut*, grški *klytos*, lat. (in)olustus, prav za
prav glasovit. Od tod *Lothar* (Chlothachar), *Luther*
(Kleóstratos), *Chlothilde*. V imenu *Erbart* je očiten po-
men časti, *Ehre*. — In tako imajo Nemci še z. *Gast*,
Geben, *Heim* in drugimi besedami sostavljena imena.

Ta in veliko drugih imen tedaj, kakor sem že po-
pred rekel, so zamenjali Nemci za brezbrojno število
grških; latinskih, hebrejskih, slovenskih, angleških in
francozkih, ajdovskih in krščanskih imen iz zgodovine in
romanov. V sredoveku se je bilo vrnilo še prav malo,
osebno možkih ptujih imen, in sicer ne le na Nemškem,
tomeč tudi na Francozskem in celo v Italiji; jeziki na ju-
go-zahodu Evrope so bili že davno romanski postali,
in vedno še so spogali normanska, frankovska, longobar-
ška iména. V primer naj nam služijo imena nek-
terih papežev: *Silvester II.* se je klical popred *Ger-*
bert; *Gregor VII.* *Hildebrand*, *Urban II.* *Otto*; *Alexan-*
der III. *Roland*; *Inocenc III.* *Lothar*, *Inoc. IV.* *Sini-*
bald. — Preteklo je bilo že skor 1000 let, odkar se je
bila Nemčija pokristjanila, pa še le v 14. in osebno
v 15. stol. so se ptuja iména vdomačila. Važniše še,
kot 15. to, je bilo 16. sto stol. gledé na vpeljanje ptujih
imen; osebno odkar se je Nemčija po protestantizmu
razcepila, so v katoliški cerkvi bolj in bolj latinska in
hebrejska iména obveljavala. Tudi po tedanjem huma-
nizmu so se menda mnogim staroklasična in sploh lat.
— grška iména prikupila. (Dalje prih.)

GOSPODARSKE SKUŠNJE.

(Resa dobro zdravilo zoper bolezen v gobcu in na
parkljih.) Navadna resa (*Heidekraut, erica vulgaris*) se
mora zrezati, k vsakemu pol funta rose priliti pint vo-
de, to se mora v precej velikem kotlu tako dolgo ku-
hati, dokler se polovica vode ne pokuha. Od take resje
vode se daja bolnemu govedu zjutraj in zvečer po po-
ličju, mlademu pa le po maselen, ovcam pa le po ko-
zarcu. Tudi taki živini, ki še ni bolna, katero pa ho-
češ obvarovati bolezní, se mora ta resja voda dajati, pa
vendar nekoliko manj, p. govedom po maselen, mlaj
šemu živinčetu tudi menj. Parklji se morajo marljivo
in pridno z mrzlo vodo, kateri se tudi lahko pridene ne-
koliko *astramontane*, t. j. hribovskih primoskov ali rož
sv. Antona, prati. — So vé, da pri hudi bolezní na par-

kljih je treba še noža, s katerim se odreže, kar se je reže, ločilo ali sognjilo.

(*Molzenje mladih krav.*) Če hočeš, da ti bodo krave dobre mlekarice, je moraš po prvem teletu, kakor naj dalje molziti. Po obilnih skušnjah krave potem ravno v tem času molziti nehajo, v katerem so se po prvem teletu nehale molziti. Zato naj molziti krave po prvem teletu 8 mesecev in še dalje, čimvno imajo malo mlaka. Pri tem pa jih obilno krmi (totraj).

(*Latno uši odpraviti.*) Latne uši, ki so mladim sadnim drevesom zelo škodljive, se lahko odpravijo, če se drevesa z mlijnico (žajfnico) poškopijo, ali po rosi z apnenim prahom naprašijo.

J. Ž.
„Sl. Gosp.“

SLOVSTVENE STVARI.

• zadevah „slov. Matice“.

Razglas.

Odsek za izdavanje slovenskih knjig po Matici je imel 9. pa 16. dne t. m. posvetovanje, po katerem je soglasno sklonil, naslednje spise in knjige priporočiti slovenske Matici odboru, da si jih pridobi in jih sčasoma spravi na dan v prid in blagor slovenskemu narodu.

Pesmi V. Vodnika in J. Vesela-Košeskega.

Koledar in letopis za leto 1868. Primorna tvarina za „letopis“ bi bilo tudi življenje slavnih pisateljev in podpornikov slovenskih, na pr. M. Ravnikarja, Poženčana, P. Hicingerja, prof. M. Debeljaka itd.

„Slovenski Štajar“, ki se spisuje po izgledu „Vojvodstva Kranjskega pa Koroškega“ po J. Erbenu. Omenilo se je v razpravah odsekovih, da bi pri „Slovenskem Primorju“ (pri popisu Tržaškega in Goriškega) dobro služila Matici „Zgodovina tržaške škofije“, katero je v spisu zapustil vrli pisatelj J. Kovačič.

„Olikani Slovenec“, knjiga (po izgledu Knigge „Umgang mit den Menschen“ itd.) v poduk Slovencev sploh, kako naj se človek spodobno vede v mnogih razmerah svojega življenja. Potrebna je zlasti slovenskim starišem tudi knjiga, kateri je darilo bil namenil rajni prof. J. Poklukar (glej „Novice“ in „Danica“ 1866), in tudi k tej, ako treba, naj pomore Matica.

„Umetni Zidar“, ki ga je bil nasvetoval že P. Ladislav, in ga je Slovencem res treba tem več, ker so zadevni poduk po novi osnovi odpravili iz šole realke.

„Naukoslovje“ ali propedeutika, katero je priporočal gosp. M. Cigale.

„Atlant“ ali zbirka zemljevidov vsenga sveta — tudi po nasvetu Cigaletovega in sicer tako, da bi se gledé na Maticino premoženje vsako leto izdajali po 2 ali 3 zemljevidi, dokler se ves „Atlant“ ne dovrši.

Razun slovensko-latinske slovnice (Žepić-Ladislav), katero presojuje že sedaj prof. Macna in nam jo menda skoraj pošlje, želi odsek dobiti dobro slovensko-hrvaško-srbsko in pa slovensko-laško slovnico, ktera bi silo koristna bila Slovencev v njihovih pogostnih opravilih z bližnjimi sosedi Hrvati in Talijani.

„Slovenski starinar“, ki kaže, kako stari pa slavni so bili nekdanj Slovenci, in ki naj bi ga spisal g. Dav. Terstenjak, to je, naj bi sestavil svoje izvrstno spise o tej reči ter dal jih skupaj na svetlo, in Matica naj mu pomaga v dosego tega namena. — Morebiti bi bilo dobro, da se odločijo nekteri rodoljubi, na pr. po dekanijah slovenskih, in da spišejo slovenska rodbinska pa domača ali lišna imena ter jih pošljejo Matici v porabo pri popisovanju slovenskega naroda.

„Starožitnosti slovanske“, ki jih je spisal slavni Šafarik, in Matica naj skrbi, da jih Slovencev posloveni kak rodoljub.

„Naučni slovar“ (nemški „Conversationslexicon“ imenovan), ki naj bi se jel dajati na svetlo po izgledu

českega „Naučnega slovnika“, da se pričnó za nj delati pripravo. V ta namen ne bi bilo napak, da se pospeši tisk slovensko-nemškega Wolfovoga slovarja.

Te reči razglasuje s tem odsek za izdavanje slovenskih knjig po Matici ljubljanski zato, da blagovolijo do novega leta 1868 oglasiti se iskroni pisatelji, ki bi pisali, hoteli, katero omenjenih knjig, da potem odsek pri Matici odboru, za knjigo pa, za ktere bi se doletel niče ne oglasil, da Matica sama si poišče pisateljev.

V Ljubljani 17. novembra 1867.

J. Bleiweis, E. Osta, A. Lšcar, J. Marn,
J. Vavru.

DOPISI.

V Gradcu 1. decembra. — Življenje tukajšnjih Slovanov vedno živejšo postaja. Človek, ki v našo mesto pride, bi mislil, da je prišel v zgolj nemški kraj. Vendar temu ni tako. Po krčmah slišiš večkrat slovenske pogovore, tudi se tu pa tam čujejo češki, hrvaški in srbski glasovi.

Tu v mestu živajo slovanske družine v ne malem številu. Tu nimajo veliko zavodnosti, vsaj inicijativo se malokdaj lotijo. Toliko več življenje se pa razvija med dijaki. Ti zbujejo tudi druge ljudi k narodni zavesti, kedar in kjer morejo. Tako imajo svoje „tipe večere“: petje, govori in vsa zabava je slovenska; in k tem večerom vabijo goste. Tako ima v torek bit tih večer Prešerpu na čast.

Brali ste gotovo o prepirih slovanskih in nemških dijakov zavoljo volitve v odbor za vseučilišni plan. Nemei, ki so bili v manjšini, so ropotajo usli, in rektor magnificus, doktor Schilager, jim pomaga, da se nov zbor skliče. On se je zelo blamiral s tem, da je podpisal tako vabilo, ki imenuje slovanske dijake roparje. Kolikor vém, so mu slovanski dijaki prav ostro svojo nevoljo pokazali. Posobna Dalmatinci so kaj moško pokazali, da so Slovani. Slava jim! Italijani so bili pri teh prepirih popolnoma neutralni. — Slišalo se je, da se napravi na tukajšnji universitati oddelček za Italijane. Bog ve! *)

Iz Kobariske okolice 2. decembra — J. M. D. — (Novo občinsko volitve). Iz velike Kobariske županije je nastalo sedem županij. Napovedana je bila volitev za na sv. Andreja dan. Pri glasovanju je bila sploh soglasnost, samo za livškega podžupana se je trikrat glasovalo. Zapisniki so se pisali v nemškem jeziku, kedar so se pa župani in podžupani podpisovali, je rekel predstojnik (tominski) g. Grossmann, da je vse eno, če kdo tudi ne slovenski svoje ime podpisal. To kaže, da ne bo greh, če se bodo v prihodnje po županijah po slovenski uradovalo.

Po volitvah so nekteri volilci mnogotero svoje veselje razodevali, n. pr. Ideraki in Livški. Iderci so svojemu županu Andreju Voleriču, iskranemu Slovencev, za njegov god bistronjno napivali in prepevali; po tem je prišla tudi domača godba novega župana počastiti. Pozneje so šli Kobaridci z godbo pred hišo njih župana Janeza Grmštarja. V gostilnici pri „Zajcu“, kamor je prišel novi župan so mu zagrmeli navdušeni „živio“-klici nasproti, da se je vse treslo; do polnoči je trajalo počestno veselje. — Livčanje so svojemu novemu županu Janezu Mašera — vrlemu Slovencev — podarili v znamenje gospodarske oblasti lepo palico. — Naj ne zamerijo bravori „Dom“, da sem jih s temi našimi domačimi zadevami dolgočasil. Namen moj je, pokazati svetu, da tod pri nas niso ljudje v občinskih zadevah

*) Samo za Italijane? — Tu v Gorici so že nekaj drugoga prepoveduje, s čemur bi mi še manj zadovoljni bili, kakor z napravo same Ital. oddelka v Gradcu.

tako nevkretni, kakor bi morda kdo menil; polhobotni smo in vrodi, da smo samostojni (avtonomni).
 "Konec bo ono. Bral sem, da so se po deželi podpisali za koncordat nabirali. Zakaj se nismo tudi v naši fari podpisavali? Mnogo podpisov bi se bilo nabralo." *

Govor Andreja Batiča

17. novembra, pri prvi besedi v Černičah.

Slavna družba! Veseli me, videti tukaj v naši mladi Čitalnici toliko slovenskih rodoljubov, ki so našo današnjo besedo s svojo nazočnostjo počastili, in med njimi rodoljubov, ki so pogunjajo, da bi se narodna zavest med Slovenci zbudila in širila, da bi po njej nova in srečnejša doba za nas nastopila. Veseli me zlasti videti v naši poštenu družbi moža, kateri z mogočnim uplivom, s nevtrudljivo delavnostjo zbujajo tudi po Goriškem naš narod s tem, da je najpoprej v Tominu, potem v Ajdovščini čitalnico ustanovil, kajti po zgledu teh dveh so se tudi po drugih naših krajih čitalnice napravile. Srečno stojem kraje, katerim je bilo mogoče, že v prejšnjih letih v takih zborih, kakor je nocoj tukaj, mile glase maternege jezika poslušati in iz maternege naročja dragocene bisere poduka zajemati. Mi Černičani smo še le letos verige nezavednosti razbili s tem, da smo po nasvetu vlega dušnega pastirja č. g. And. Juh-a čitalnico ustanovili. Zdaj nam je še le mogoče, seznanjati se z našimi sorodniki Hrvati, Čehi, Poljci, s katerimi veselje in žalost delimo. Zdaj velja, si roke podati: z združenimi močmi smo kos vsem oviram, neugodnostim in stiskam, které nam pot napredovanja pot do blagostanja zapirajo.

Blagostanje narodno se pa more le povzdigniti, ako vsi stanovi svoje dolžnosti redno in marljivo opravljajo. Ker pa naša čitalnica sploh le kmeto za udeležbo naj o kmetstvu je toliko opomnim, da smo daleč zadaj. Do sedaj smo delali vse po starem kopito, kakor je delal oče, tako je delal sin, o novih iznajdbah se ni govorilo. In to se ni godilo samo po naših krajih, temuč po vseh slovenskih deželah. Vzrok temu pa je bilo pomanjkanje voditeljev, kateri bi nam bili trud zlagjali in blagostanje povisovali. — Zdaj imamo takih voditeljev: Časopisi in druge bukve so ti voditelji! Novica bo bila prva, ki so se nepretrgoma trudile, da so svoje ljube otroke raznih stanov po očetovsko podučevale. One so zbudile tudi druge slovenske časnike, kateri za omiko in blagostanje naroda skrbijo. Tukaj v Čitalnici imamo priložnost za majhen denar vsakošne časopise in druge knjige prebirati in njih svete v svoj prid obračati. Oni nam priobčujejo vsako novo iznajdbo in skušnjo, ki je našemu ali drugim stanovom koristna.

V Čitalnicah imamo pa tudi priložnost ne le po podučnih, temuč tudi po lepoznavanskih izdelkih naše književnosti se izobraževati, ker imamo pesniških in kratkočasnih bukve, s katerimi si zamoremo serce pozlahtnovati. — Ker nam je tedaj Čitalnica tako koristna, nadjam se, da boste vi udje Černiške čitalnice to, srečno začeto delo nadaljevali in eden drugega vsikdar krepko podpirali, da homo mogli kdaj ponosno med druge izobražene narode stopiti.

Razvija pa naj se, kakor drugo, tako tudi ta naša naprava — čitalnica — v zavetji enakopravnosti, ki nam jo prsv. cesar premilostljivo zatrdil in zagotovil. Torej živio Nj. vel. cesar Fr. Jožef!

Živili pa tudi naši slovenski možaki, kateri se potegujejo za naše pravice, za slovensko reč!

Živila naša narodna duhovščina, ki nas vedno k dobremu in poštemu, verskemu, pa tudi narodnemu življenju spodbuja!

Živili vsi povabljeni gostje in zbrani udje Černiške čitalnice! Bog blagoslovi naše delovanje!

DOMAČE VESTI.

V Gorici. — Predstili *naškosf* so poslali na Dunaja *naškosf* pismo č. duhovščini, ki jim je poklonila pritrdilno adreso. (Prihodnjio je priobčimo).

— Poduk za župano, o *obdinskem gospodarstvu* (v slovensk. jeziku), ki ga je dal sestaviti naš deželni odbor, je ravno kar natisnjen. — Tiskar g. Seltz ho prodajal tudi natisnjene formulare za dotično računo, predarke, inventare itd. Zeleti jo, da bi se župani in starešine prav marljivo poprijeli teh pomočkov pravilnega (slovenskega) gospodarjenja, kajti v tistih rečeh, o kterih poduk govori, se je dovedaj pokazalo, da so naši župani še celo promalo zvedeni.

— 28. novembra je zgoral v Gorici za „Račonočji“ 2 leti in 1/2 star otrok fabriškega delavca S. Mati je bila šla ukupavat in ko je prišla čez 1/2 ure domu, je našla dete že umirajoče. Grelo se je pri ognji in se mu je bilo vnelo krilce. Žalibog, da se pri nas vsako leto take nesreče zgodijo. — Stariši, bodite vendar enkrat pametni in ne puščajte malih otrok samih!

— V nedeljo 7. t. m. ho v Solkanski čitalnici beseda v spomin Prečerna. Začetek ob 7. u. zvečer.

Gospodarska vest.

Janca Faletič (Papež) iz Ljoka je prodal 5. t. m. v Gorici eno kravo domačega plemena, ki jo je sam zredil, za 150 goldinarjev, kar je nezaslišano v okrajih tominskem. Navadno se nar boljje ondotne krave po 80 — 85 gl. prodajajo.

DRŽAVNI ZBOR.

Zbornica gosposka je dokončno obravnala popravljenbo februarne ustavo. Sploh so ohveljali popravki spodnje zbornice, samo v nekterih členih je zmagala v viši zbornici centralistična stranka in tako so prišle nekerere zadeve (kakor, denimo, policijstvo, postavo-đajstvo o zemljiščnih (gruntnih) bukval, o realnem in tehničnem šolstvu) zopet pod oblast državnega zbora; zbornica poslancev je bila vse te reči deželnim zborom prepustila, ker so zlasti Poljaki tako hoteli in jim je vlada po dogovoru z večino zbornično to obečala bila. Sicer pa mora zdaj vse te popravke više zbornice še enkrat zbornica poslancev pretresti. — Postave zakonske in šolske se odsek gosposke zbornice ni še lotil. — Delegaciji, pravijo da se snldeto 10. t. m. na Dunaji.

Govor goriškega poslanca gosp. Ant. Černe-ta

v 55. seji zbornice poslancev, 20. novembra t. l. (Konoc; gl. l. 48.)

Kajti, gospoda, ti živi narodi, ki se že zavedajo — oni so sposobni, oni morejo sprejeti in razumeti resničnost kake ideje in toroj tudi državne ideje avstrijske, ter dajo se vsi skupaj za-njo tudi navdušiti; narodi so lahko nar krepkejša podpora državi, ali pa nar večja nevarnost, kakor jih zna njena oblast rabiti. Preglejmo tedaj enmalo razmere, kako da so se v Avstriji razvile.

Madžjarom se je privolilo v prepolni meri njihovo državno pravo, skupnost vseh dežel ogerske krono in više gospostvo (supremacija) nad ljudstvi, ki jilt je v onih deželah več kakor njih (Madžjarov); Čehom na sproti pa se trdi, da nimajo nikakega državnega prava, da dežele krono češke niso skupna celotā; na prohibalco češkega jezika na Českem in Moravskem, kterih je tam nar več, se še ne gleda ne, kakor da bi jim ne bilo, ali pa se tlačijo, da se zdi, kakor da bi jih bilo manj, kot Nemcev.

Slovenski narod, ki šteje v Avstriji okoli poldru-

*) Naši gorjani so res korenjaki.

gi milijon duš, je samovoljno na kvestoro dežel razcep-
ljen in po tem takim v petih deželnih zastopstvih k
manjšini obojen. Za slovensko ljudstvo se nikdo še ne
zmeni ne, in kratijo se mu vsi pripomočki, s kterimi
bi se lahko v duševnem in materialnem oziru povzdi-
gnilo. V uradnih in slovenskem narečju ljudi v tujih
jezikih sodijo, in pravde, v kterih gre za moje in tvo-
je, za krivljenje, čast in svobodnost, obravnavajo se in
rešujejo po tolnačih! (Revolucija — na slova)

Narod hrvaški, ki ga je il. 1848 in 1849 avstrij-
ska vlada poklicala, da je brani cesarski prestol, ce-
loto cesarstva in svojo lastno narodnost proti Madžj-
rom, in ki je samo po tej vojski nad 20.000 zapušče-
nih vdov in ravno toliko pohabljenecov dobil, — in in
narod, kteremu je Njih Veličanstvo cesar potrdil 42.
oddelek zborovega sklepa od l. 1861, žrtujejo zdaj ta-
danjim zakletim sovražnikom, Madžjarom, na milo in ne-
milo. Narod hrvaški, ki je med vsemi narodi največ
krevi prekli za Avstrijo, je razcepljen na 3 razdelke,
namreč v civilno Hrvaško, v vojaško Hrvaško in Dal-
macijo in zdaj še celo raztrgan v obé polovici državni
(v ogersko in cisalajtansko) tako, da nima upanja, da
bi se zopet zdrazil in na bolje pomagal.

Srbaki narod, ki je zaradi zaslug svojih za pre-
stol cesarski in Avstrijo dobil lastno vojvodino, moral
jo je zdaj spet Madžjarom prepustiti.

Erdeljsko (Siebenbürgen), ki je pred 4 leti v bram-
bo svoje samosvojnosti in odiposti in skupnosti cesar-
stva poslalo svoje poslance v to-le zbornico, ktera jih
je res tudi z veliko radostjo sprejela, mora zdaj tudi
svojo samoupravo, svojo samosvojnost izročiti Madžjarom,
in ne vé, kako bi branilo narodnost tistega naroda, ki
ga je največ v tej deželi, namreč Rumunov, in ki je pod
madžjarskim gospodstvom v silni nevarnosti.

Rusinom, ki jih je l. 1846 grof Stadion iznašel in
kterim je on dobroto skazal glede njihovega pravopisa
in književnega jezika; vlada Bachova pa jim je vselo
spet to, kar se jim je bilo popred dalo, čes, da njih ab-
ceda je državi nevarna. Pod ministerstvom Schmerlingom
se jim je spet povrnilo, kar jim je bil Bach odčep-
nil, ali danes so pa spet na tem, da izgubijo, kar so
imeli.

Da so Poljaki v Avstriji dosti na smu in pa pre-
ganjani bili, to se tudi vé, zato bi se jim skor ne sme-
to zavladati to, da jim zdaj nekoliko bolje gre.

Nemški severni Tirolci se vsi od prvoga do zad-
njega pritožujejo, da se jim krati in žal njihovo de-
želno pravo in njihova samouprava, in Lahji na južnem
Tirolskem tožijo vsi, da se njih narodne, materialne in
avtonomne zadeve v nevarnosti.

Vedeti se mora, da velika večina avstrijskih na-
rodov ni zadovoljna s tem, kar se jim v tej zborni-
ci pod imenom avstrijske svobode in prave ustavnosti
ponuja in sili, ker vidi, da vse to družega ni, kot blap-
čestvo in dozdevna ustava (ustava na videz), za katero
ne marajo, in da le z nevoljo in prišiljenim bogo nosili
bremena, ki se jim nalože po naših razpravah z Madžja-
ri in da jih bodo imeli kot tako, ki jih jim je manjšina
naložila.

Gledé na vse to, gledé na krivice in silstvo, gle-
dé na očitno nedoslednost in brezsystemnost, po mojih
mislih nihče, kdor si nalaga ne zatiskuje oči pred pri-
hodnostjo, ne more misliti, da Avstrija pravo pot hodi
in da po tej poti pride v tak stan, da v vrsti velikih
držav evropskih posede tiato mesto, ktero Avstrija gre
in da bi zadobila tiste lastnosti, ktere bodo duh stolet-
ja sedanjega in tók zgodovine kmalu od nje zahteval.

Gospoda! Da so ta moja premišljevanja in moja
mnenja resnična, in da je zdaj tudi vlada nekako tak
misli, kate mi očitno vladni predlog o delegacijah, vzli-
sti v obeh razdelkih, ki se tičejo volitve tih delegacij.
Zato radostno pozdravljam ta predlog, ker v njem vi-
dim prvo znamenje boljsega spoznanja in pravičnejsega

predarka avstrijskih zadev. Ker pa zapopadek §§. 7.
in 8. osnovane postave in posebno predlog dr. Berger-
jev na to meri, da bi se dobnemisloli avstrijski občut-
ki večine avstrijskih narodov ne le oslabil, marveč na-
ravnost zatrl, in ker se mi vidi, da je ta predlog tak,
da bi prav dobro došel vnanjim sovražnikom, ki upa-
žijo na propad Avstrije, zato hodem glasoval zoper
njega, in visoki zbornici nasvetujem, naj oba predloga
zavrže.

OGLED PO SVETU.

Prosveta cesarica je v drugem stanju; do prihod-
njega aprila pričakuje cesariku rolovica in vse deta-
ve rovelega poroda.

Deputacija, sestavljena iz nekterih slavni velja,
kov moravskih, kteri sta bila načelnika kosa Salm in
grof Egbert Balkredi (nekdanjoga ministra brat) je hi-
ročila to dni Nj. veličanstvu cesarju ogromno petičje
za konkordat, zoper ločenje kole od cerkve in zoper
vsokrat opanjane nove sakonske postave. Ta petičja
šteje 217.885 podpisov s Moravskega. Tudi zbornica
gospojaki dohaja obilno adres za konkordat.

Francoska posadka je 2. t. m. Rim napadla in
se upakajla v primorsko trdnjavo Civitavecchia-o. Od
to pa čakajta, kaj jih spravita! Doma, v Tulon,
ni šla še ke ona divizija Francozov (27.11); ostalo jih
je še pa Rimskom 10 — 12000.

V Italiji se nekaj kuha, kar ni nič kaj dobre se
ednostojeno. Republikanski rovarji podkopujejo kra-
ljev tron in to je voda na mlina vsom tistem, ki niso
zadovoljni s sedanjim stanom reči. Nar bolj nekd vso
na Neapolitanskem.

Zastran oladarskega zbora (konferencije) nič šo
zanesljivega.

Na Srbakom, pravi onlašnik „Vidovdan“, da ni
rot, da se delajo izredne priprave za vojako. — Sicer
pa se razmere Grekov in Slovnanov na Turškem kakor
sod smodnika, ki ga lahko vsak hip kdo podžge, to-
raj vse pazljivosti vredne.

Prvo adventno nedeljo se je brala na Dunaji po
cerkvah na penavašen način milošnja za sv. Očeta pape-
ža. Nar imenitnejše gospe so se združile in prejemale
na vratih „denar sv. Petra“; tako n. pr. gospa
baronovka Benstova, (sopruža državnega kancelarja)
pri sv. Štefanu; francoskoga poslanca gospa pri sv.
Mihaela itd. Mnogi udje cesarske rodovine, kardinal
nadžkof dunajski in druga visoka gospoda so prav zna-
menite zveske podarili. *) Pregnani kralj hanoverski, klori
stanuje zdaj na Dunaji, je dal 1000 gold. — Nabira-
li se bodo milodari tudi do prihodnje nedelje; med tem
nom se prejemajo v listih cerkvah, v kterih je 40 ur-
ska izpostava prav. Rešn. Telesa. Vsem gospam, ki se
pobiranja vdeležujejo, so podelili sv. Oče apostoljski
blagoslov.

Primores v Trstu bo izhajal po novem letu 4
krat v mesecu: vsakrat kot političen, 2 krat kot nepo-
litičen list.

Knez-škof ljubljanski, pre. g. Jernoj Vidmar je
podaril „Slovenski Matci“ 200 gold.

Berški kurs na Dunaji 4. decembra Metal-
liques 57:70; narodno posojilo 66:10; London 120:15;
adžo srebra 118:4; cekini 57:10.

Loterijske številke zadnje vžig-
njene: V Trstu 30:11 20, 10, 59, 59, 14.

Laštubon vredništva (G. A. Z. v K. Propozno za laštubonštvo)

*) Nju vel. cesar in cesarica sta dala 10.000 frankov, cesarica
mati 2000 itd.